

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้อย่างชัดเจน ให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา คุณครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค และให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงไม่น้อยกว่า 12 ปีและให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (กรมวิชาการ. 2545 : 1) ที่มีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การระบุดึงคุณลักษณะของการศึกษา ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังประชาธิปไตยส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เป็นต้น และที่สำคัญที่สุดคือการที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้มีกฎหมายการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาการศึกษาไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอีกด้วย ซึ่งนำมาสู่กระบวนการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 อันเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมตามเจตนารมณ์และหลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้นั้นเอง (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 6)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นับเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สาระสำคัญ คือมุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐในด้านหลักสูตร จัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ตลอดจนด้านกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ. 2545 : 1)

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 กล่าวไว้ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จะเห็นว่ามาตรา 22 ได้เน้นว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ได้และผู้เรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันได้ กล่าวคือการเรียนรู้เรื่องเดียวกันผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้เรื่องนั้นต่างกันไปได้

ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้น ในมาตรา 24 (1) กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มาตรา 24 (1) นี้เป็นการบอกถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนโดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยเหตุผลที่ว่าแต่ละบุคคลมีความพร้อมสภาพครอบครัวและประสบการณ์ของชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ

การพัฒนาหลักสูตร ตามมาตรา 27 มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการนำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จะเห็นว่าในวรรคสอง เป็นการกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตร จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติรวมทั้งจัดทำหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน

แนวทางการจัดการศึกษาตามมาตราดังกล่าวในหมวด 4 นั้น จะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการบริหารและจัดการศึกษาที่ดี ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการไว้ในหมวด 5 เรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะมาตรา 39 กล่าวไว้ว่า ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ

งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กรมวิชาการ. 2545 : 2 – 3)

กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจความในบทเฉพาะกาลมาตรา 75 แห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จัดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในวิธีการปฏิบัติ
กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็น
มาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มมาตรฐานการ
เรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาชีวิตความเป็น
ไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อศึกษาต่อ ให้
สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน
สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน
สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ
ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย (กรมวิชาการ. 2545 : 2)

ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนอง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
เกี่ยวกับการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงนำหลักสูตรแกนกลางของประเทศมาเป็นกรอบทิศทาง
ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้ง
สำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การจัดการศึกษาพิเศษ เป็นต้น โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้
เป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียนซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2544

สถานศึกษาจะต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายใต้ลักษณะ โครงสร้างที่ยืดหยุ่น
ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นแผนหรือเป็นแนวทางหรือข้อกำหนดของ
การจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาไปสู่
ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงมีลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดความรู้สะสม ซึ่ง
จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมอย่างมีความสุข

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษา
ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการ

นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มี คุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ แนวทางการการใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ในสภาพที่เป็นจริง สถานศึกษาที่มีอยู่กระจายกันไปตามบริบทต่าง ๆ ของประเทศ มีขนาดโรงเรียน จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ สภาพความเป็นอยู่ การคมนาคม สภาพสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่าง อาจจะทำให้สถานศึกษาในแต่ละขนาดมีปัญหาในการบริหาร หลักสูตรแตกต่างกันออกไป

จากการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องที่ได้จัดทำขึ้น ยังมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างที่แต่ละบริบทดำเนินการได้ไม่เป็นไป ตามมาตรฐานที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนด อาจจะเป็นเนื่องจากการไม่ทำความเข้าใจในหลักสูตร อย่างถ่องแท้ เช่น การไม่ศึกษาเอกสารที่ทางกระทรวงจัดหาให้จึงไม่มีความเข้าใจ หลักสูตรอย่าง ชัดเจน ไม่เข้ารับการฝึกอบรม การจัดทำระบบสารสนเทศยังไม่เป็นระบบ ครุมีภาระงานมาก การจัดทำหลักสูตรจึงรีบเร่งและคัดลอกมาจากผู้อื่นจึงทำให้ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร อย่างชัดเจน และไม่มีความรอบคอบในการจัดทำหลักสูตร พร้อมกันนี้หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานก็มีการปรับปรุงทุก ๆ ปี โรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งด้าน คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และ การจัดการที่ดีก็จะทำให้ไม่มีอุปสรรคในการดำเนินการบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรต่าง ๆ ก็จะ ประสบผลสำเร็จตรงกันข้ามกับโรงเรียนที่ขาดปัจจัยต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ก็จะทำให้ไม่ประสบ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ นอกจากนี้การ บริหารจัดการของผู้บริหาร โรงเรียน บริบทและสภาพสังคมที่แตกต่างกันก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ดำเนินการครบทุกชั้นเรียนในปีการศึกษา 2548 มีปัญหาและอุปสรรค

จากความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญยิ่งของสถานศึกษา ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ยังไม่ได้มีการศึกษาในบริบทนี้ไว้เลย การศึกษาค้นคว้านี้ น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ระหว่างโรงเรียนขนาดต่างกัน

สมมุติฐานการวิจัย

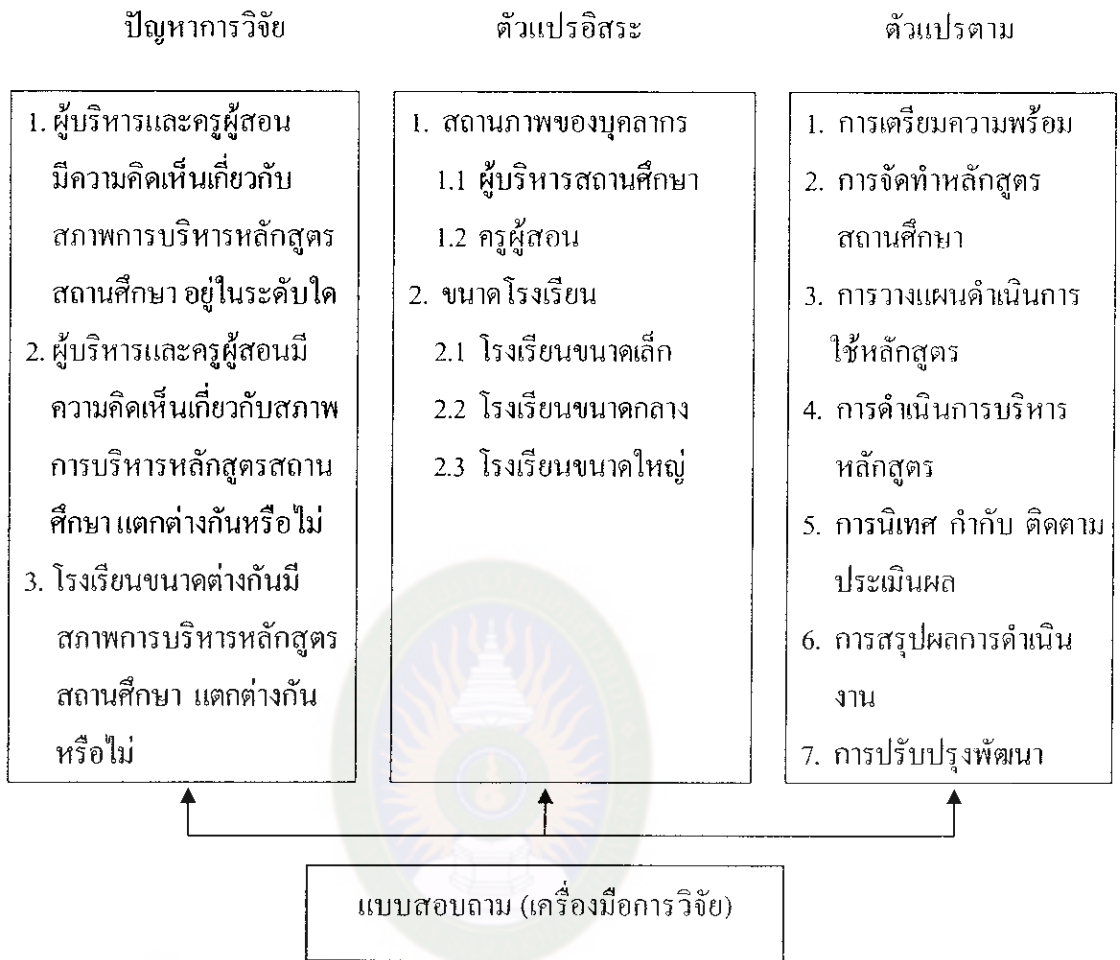
1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเห็นต่อสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน
2. สถานศึกษาขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัย ได้นำภารกิจการบริหารหลักสูตร 7 ด้าน ของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2545 :317-319) มาเป็นกรอบสาระในการศึกษา ได้แก่

1. ด้านการเตรียมความพร้อม
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงาน
7. ด้านการปรับปรุงพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ แสดงดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

- ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนจาก 181 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 181 คน ครูผู้สอนจำนวน 2,281 คน รวมทั้งสิ้น 2,462 คน
- กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเจจี้และมอร์แกน (Krejeie & Morgan) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน ครูผู้สอน จำนวน 329 คน รวมทั้งสิ้น 452 คน
- ตัวแปรอิสระ
  - สถานภาพของบุคลากร แยกเป็น
    - ผู้บริหารสถานศึกษา
    - ครูผู้สอน

3.2 ขนาดของสถานศึกษา แยกเป็น

3.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

4. ตัวแปรตาม

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (กรมวิชาการ. 2545 : 317 – 319) ประกอบด้วย ภารกิจ 7 ขั้นตอน คือ

4.1 การเตรียมความพร้อม

4.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

4.4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การใช้หลักสูตร)

4.5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

4.6 การสรุปผลการดำเนินงาน

4.7 การปรับปรุงพัฒนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการบริหารหลักสูตร หมายถึง ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร (การใช้หลักสูตร) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การสรุปผลการดำเนินงาน การปรับปรุงพัฒนา ตามกรอบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จากการตอบแบบสอบถาม

1.1 การเตรียมความพร้อม หมายถึง การสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายได้เห็นความสำคัญและสำรวจความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ การประชุมชี้แจง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนำบุคลากรไปศึกษาดูงานจากแหล่งการเรียนรู้ การอบรมสัมมนา การฝึกปฏิบัติการสร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง การจัดระบบข้อมูล สารสนเทศ การเสนอแนะให้เห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และขอความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตร

1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร การกำหนด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำ หน่วยการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการวัดและการประเมินผลในแต่ละสาระการเรียนรู้ และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

1.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร หมายถึง การวางแผนบริหารจัดการบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ การวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวางแผน การจัดหา เลือกใช้ ผลิิต และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวางแผนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นแหล่ง ความรู้ในชุมชนมาช่วยในการจัดการเรียนรู้

1.4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามที่ กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความสุขเรียนรู้จากการลงมือ ปฏิบัติจริงเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการ เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ด้วย ตนเอง การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ การใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง

1.5 การกำกับ ติดตามและประเมินผล หมายถึง การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรและงานวิชาการในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินผลการใช้หลักสูตร ตรวจสอบและประเมินผลพัฒนา ผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

1.6 การสรุปผลการดำเนินงาน หมายถึง การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผล การใช้หลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปรายงานผลการใช้หลักสูตร รวมถึงการมีส่วนร่วมในการ สรุปผลการบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

1.7 การปรับปรุงพัฒนา หมายถึง การนำผลการดำเนินงาน ปัญหาที่ค้นพบ ข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตร มาวางแผน ปรับปรุงแก้ไข พัฒนา กระบวนการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการจัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544

3. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องจัดทำขึ้น

ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม โดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มาเป็นกรอบแนวทางการจัดทำ

4. สถานภาพของบุคลากร หมายถึง สถานะของผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ ในสถานศึกษา แยกเป็น

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

4.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ทำการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

5. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามขนาดได้ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2547 : 10)

5.1 สถานศึกษานขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 120 คน ลงมา

5.2 สถานศึกษานขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 - 450 คน

5.3 สถานศึกษา ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 451 คน ขึ้นไป

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ในการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. เป็นข้อเสนอแนะให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ และสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอื่น